

LOKALPROGRAM FOR MILJØPARTIET DE GRØNNE ST. HANSHAUGEN 2015-2019

Endelig utkast: Sist redigert 15.06.2015

Innledning

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og demokrati, lokalt og globalt. Vår politikk er basert på tre solidaritetsprinsipper: solidaritet med andre mennesker, solidaritet med framtidige generasjoner og solidaritet med dyr og levende natur.

I vårt politiske arbeid, legger vi vekt på å tenke nytt. Vi ønsker å tilby alternative løsninger som er langsiktige kunnskapsbaserte, og på en effektiv måte tar tak i de viktigste utfordringene. Med dette programmet tilbyr Miljøpartiet De Grønne en omstillingspolitikk i praksis.

Kommunene har det helhetlige ansvaret for innbyggernes livsmiljø ved å sikre gode tjenester og skape best mulig rammer for livsutfoldelse. En viktig del av dette ansvaret består i å forvalte det fysiske miljøet slik at både natur og kulturverdier blir opprettholdt for fremtiden. Et bærekraftig lokalsamfunn er, slik vi ser det, selve grunnlaget for å kunne leve gode liv, både i vår egen tid og for kommende generasjoner. Et nei til økte klimautslipp og miljøforringelse er samtidig et ja til et bedre samfunn.

Miljøpartiet De Grønne vil jobbe for at bærekraftighet blir et bærende prinsipp for bydelens politikk på alle nivåer. Vi vil bidra til at det stilles strenge miljøkrav til bygg, energiforsyning, byrom og parker. Den grønne økonomien skal sørge for effektiv bruk av ressurser, som flerbruk av bygg, i tillegg til størst mulig grad av gjenbruk og resirkulering.

Vi vil fremme klimasmarte samferdselsløsninger etter et omvendt transporthierarki for gående, syklende, kollektivreisende, null-utslippstransport, og delingsløsninger. Parkeringsplasser fjernes og bilfrie soner skal etableres der det er mulig. Arealer skal frigjøres fra bilisme til utvikling av grønne byrom. Eksisterende grøntarealer skal vernes mot utbygging.

Ett hovedmål i De Grønnes velferdspolitik er å forebygge skader og sykdom som mange av oss pådrar oss gjennom dagens livsstil. Vi vil gjøre det enklere og billigere å leve et mer fysisk aktivt liv ved å redusere behovet for bilkjøring. Tilgangen på sunn og økologisk mat må bli lettere.

Vår visjon for bydel St. Hanshaugen er et grønt og urbant lokalsamfunn, der alle har mulighet til å delta og bli hørt. Vi ønsker å fremme kontakt på tvers av generasjoner, nasjonaliteter og livsbakgrunn ved å utvikle nye møteplasser og aktiviteter som bringer folk sammen, samt ved å sikre at alle har tilgang til tilbudene i bydelen. Bydelen skal utvikles videre som en levende bydel med et mangfoldig tilbud av handel, arbeidsplasser, kultur og inkluderende møteplasser i nærmiljøene.

1. En bærekraftig byutvikling med nullutslipp av klimagasser

Bydelen har som ambisjon å være en pådriver og tilrettelegger for bærekraftig utvikling. Miljøpartiet De Grønne vil bidra aktivt til gjennomføringen av denne ambisjonen overalt der det er mulig. Vi har mye å tjene på dette: Bedre lokalmiljø, mindre støy, nye framtidsrettede arbeidsplasser og bedre folkehelse. Klimaendringene er ikke bare en trussel: De er en spore til en positiv endring av vår bydel.

Bystyret har vedtatt at klimagassutslippene skal reduseres med 50% innen 2030 i forhold til nivået i 1991. Men tallene viser at utviklingen har gått i motsatt retning: Fra 1991 til 2012 økte klimagassutslipp i Oslo med 20%, fra 1,2 millioner tonn til 1,4 millioner tonn årlig. Det er ikke bare transport og næringsliv som skaper klimautslipp, men også i stor grad utbygging og drift av bygg. Miljøsertifiseringsordninger og strengere krav til nybygg er en mulighet for å redusere energibruk av bygg. Måten vi bruker bygg og byen på spiller også en stor rolle. Holdninger og rutiner må endres. Det skal være lett, enkelt, praktisk og komfortabel å ferde bydelen til fots, sykkel eller med kollektivtrafikk.

Oslo by forventer, og forbereder seg på, en befolkningsøkning på flere titalls tusen. Med utviklingen i boligprisene er det også et ansvar at det reguleres områder for nok boliger. Vi vil føre en politikk som gjør det mulig for alle å skaffe en nøktern bolig til overkommelig pris. Dette skal være mulig både for dem som ønsker å eie og for dem som foretrekker å leie. Vi ønsker å gjenreise den sosiale boligpolitikken og øke Husbankens utlånsramme slik at boligbyggingen øker og prisene går ned. Mens dagens boligmarked nesten er fullstendig liberalisert, har boligbyggingen vært gjenstand for en økende detaljregulering gjennom lovverk og byggeforskrifter. Det har også bidratt til å øke kostnadene ved å bygge.

Det pågår for tiden byggeprosjekt på noen av de få gjenværende arealene, og Miljøpartiet De Grønne St. Hanshaugen vil fremme bærekraftige løsninger ved planlegging og utbygging av store byutviklingsprosjekter: Lovisenberg, Veterinærhøyskolen, Blindernveien 6, samt sentrumsutbygginger som Regjeringskvartalet og ny legevakt.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- At alle de store utviklingsprosjektene i bydelen, som utbyggingen på Lovisenberg, Regjeringskvartalet, den nye legevakten, Blindernveien 6 og Veterinærhøyskolen får ambisiøse programmer for bærekraftig byutvikling. Det innebærer at områdene utvikles med mål om klimanøytralitet, grønn transport, biologisk mangfold, variasjon i boligtyper, byrom som fremmer folkeliv og fellesskapsløsninger som bygger sosiale nettverk.
- Sikre trygge, sammenhengende gang- og sykkelveier gjennom bydelen. Oppgradere stier, barnetråkk og snarveier der dette ikke er stor konflikt med grunneiere, for raskere fremkommelighet. Få opp kart over turveier og gangveier på kollektivholdeplasser.
- At retningslinjer for luftkvalitet og støy blir lagt til grunn ved etablering av ny bebyggelse, spesielt barnhager, skoler og helseinstitusjoner.
- Si nei til nye bilbaserte kjøpesentre i St. Hanshaugen.
- Ta i bruk presteboligen i Stensparken som bydelshus/kulturhus.
- Utrede mulighet for å etablere et bydelsrådhus med plass for både bydelsadministrasjonen, frivillighet og kulturtilbud.
- Få bygge flere studentboliger i bydelen og legge til rette flere og bedre kommunale boliger

og utleieboliger. Vårt mål er at kommunale og andre ikke-kommersielle utleieboliger skal utgjøre 25% av nybyggingen.

- Få i gang forsøksprosjekt med selvforvaltningsmodeller etter forbilde fra Svartlemon i Trondheim. I slike økologiske prosjekt kombineres billig husleie, demokrati og miljø styrkes og beboerne tar selv hånd om drifts- og vedlikeholdsoppgaver)
- Få flere minigjenbrukstasjoner og ta til orde for innføring av gratishjørner og utvidede åpningstider ved disse.
- Etablere et klimagassregnskap for bydelen, som gjør det mulig å følge klimagassutslipp for hver enkelt sektor.
- Være en pådriver for å nå vedtatte planer og mål for reduksjon i klimagassutslipp, energiomlegging, klimatilpasning og byøkologisk program mm.
- Jobbe for at eksisterende bygg og lokaler som ikke brukes i dag skal tas i bruk.
- Bydelen skal medvirke til at det stilles høye miljøkrav til nybygg. Nybygg skal ha høyest mulig energi- og arealeffektivitet og fleksible tekniske løsninger som gjør det mulig å utnytte bygningsmassen til ulike formål og endre, utvide og bygge om uten store kostnader og avfallsmengder
- Barnehager og skoler i bydelen skal miljø- og fairtrade-sertifiseres, med ordninger som Grønt Flagg (Eco-Schools) eller Fairtrade-skole.
- Innføre program for redusert energibruk og for miljøvenlig transport i bydelen. Bydelen skal så fremt som mulig benytte el-biler, el-sykler eller andre typer nullslippskjøretøy til sine tjenester. Etablere en egen lokal lysplan for bydelen, med fokus på miljøvennlige former for belysning (som LED-lys).

2. Grønn samferdsel

Hittil har Oslo ført en samferdselspolitikk som har ført til at kollektivtrafikken har økt, uten at biltrafikken har gått ned. Dette er det hverken plass eller penger til og det kan ikke fortsette. Vi vil ha en byplanlegging for 10-minutters byen, med tilgang til de viktigste tilbud og gjøremål i nærheten av der vi bor. Og en transportplanlegging som gjør gange og sykkel til første valg på kortere avstander enn 5 km, for alle som har mulighet til det, og kollektivtransport til den beste måten å reise på når sykkel eller gange ikke er et alternativ. En grønn transportpolitikk betyr at vi prioriterer fotgjengere, syklistene og kollektivtrafikken på bekostning av biler. Vi må redusere biltrafikken for å få plass til flere busser, trikker, syklistene og fotgjengere, og stoppe utbyggingen av nye motorveier inn til Oslo for i stedet å bygge ut banenettet. De Grønne vil prioritere ny sentrumstunnel som også vil knytte vår bydel til t-bane-nettet.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- Prioritere sykkel, gående og kollektiv over privatbilisme, men opprettholde viktige transporttjenester og -tilbud som varelevering.
- Ikke å øke parkeringskapasiteten i bydelen.
- Jobbe for et bilfritt indre sentrum (ring 1), etablerer flere miljøgater og strøgsgater sperret for gjennomkjøring i bydelen. Enveiskjøringer i trange og trafikkbelastede gater.
- Satse sterkt på utbygging trygge og attraktive sammenhengende gang- og sykkelverier og -trasserer. Trygg skolevei for forgjengere og syklende.
- Legge til rette for bildelingsordninger med el-biler i bydelen, blant annet ved å sikre oppstillingsplasser.
- Jobbe for at T-banenettet utvides, og dekker områder i bydelen.
- Utvide beoerparkeingsordningen, el-bil-, og sykkelparkeing, men kun til erstatning for fremmedparkeing.
- Øremerke deler av parkeringsavgiftene for gateparkeing til bydelen.

- Redusere forurensing og støyplager fra taxiholdeplassene gjennom strengere håndhevelse av tomgangsforbudet, tilrettelegging for kupévarmere og nedleggelse av svært belastende eller lite brukte holdeplasser, slik som ved Knut Knudsens plass.
- Innføre en forsøksordning med el-sykler som en del bysykkelordningen og styrke ordningen i sin helhet.
- Sikre fremkommelighet på sykkeltraseer, fortau og andre veier hele året, også for funksjonshemmede.
- Legge til rette for trygg parkering av sykkel og el-sykkel, og opprette parkeringsplasser for sykkel ved alle sentrale holdeplasser og kollektivknutepunkter.
- Døgnkjøring av buss.- og trikkeruter bør utvides, f.eks. til 20-bussen og trikker til Rikshospitalet.
- Få opp kart over turveier og gangveier på kollektivholdeplasser.
- Løse konflikten mellom mye trafikanter og biltrafikk i Torggata.
- Sikre fremkommelighet for trikken i Thereseigate med utgangspunkt i en helhetlig plan og permante gode løsninger for syklist, fotgjenger og næringsliv.
- Sikre trygge, sammenhengende gang- og sykkelveier gjennom bydelen.
- Oppgradere stier, barnetråkk og snarveier der dette ikke er stor konflikt med grunneiere, for raskere fremkommelighet.

3. Attraktive grøntområder og byrom

Bydel St. Hanshaugen ligger i hjertet av Oslo, omkranset av det urbane, men uten direkte tilgang til Marka eller Oslofjorden. Grøntområder og parker er desto viktigere i en tettbebodd bydel som vår, både for rekreasjon og identitet.

Parker og byrom skal være tilrettelagt for alle grupper av befolkningen og gi mulighet for lek, trening, fellesskap og fred og ro, uten at det koster noe. De skal skjottes med kunnskap og kontinuitet, slik at de er attraktive og vakre til alle årstider

Vi ønsker å fremme kontakt og kunnskap om naturen blant både voksne og barn. Derfor vil vi legge vekt på at park- og grøntområder skal utvikles med et biologisk mangfold, og muligheter for både barn og voksne å drive urban matproduksjon i parselhager, skolehager og byhager. For å sikre at alle kan bevege seg trygt i bydelen skal belysningen i parkene forbedres, samt vedlikehold, særlig om vinteren.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- Etablere et grøntregnskap. Dersom byggeprosjekter krever grøntareal skal dette erstattes med nytt grøntareal på samme størrelse et annet sted.
- Lage en opprustningsplan for bydelens parker og plasser, og sikre at fontener og dammer har vann så lenge vær- og temperaturforhold tillater det.
- Vitalisere møteplasser og byrom, f.eks. ved å gjenopprette torg og permanent markeds plass på Bislet og etablere faste lokale markedsdager på Knud Knudsens Plass.
- Etablere flere og bedre tilbud i parker og uteområder i bydelen, som utendørs treningsapparater, lekeapparater, gode sitteplasser og serveringssteder, fellesgriller, toaletter og drikkevannsfonter.
- Legge parkdrift under bydelen
- Øke prisene for leie av park og friområder til bruk av rigg, og på sikt etablere et totalforbud mot bruk av park og friområder til rigg i forbindelse med bygg og anleggsarbeid.
- Sikre universell utforming av hele bydelen
- Jobbe for å få en bedre belysning i parkene og på gravlundene, gjennom en egen lysplan for bydelen.

- Bydelen skal fremme urban matproduksjon både i eksisterende grøntarealer og ved å ta i bruk ubrukt land, samt tak. Plante flere trær og nyttevekster der mulig og hindre klipping av kløvereng.
- Se på mulighetene for å etablere flere parselhager i områder som i dag ligger i brakk, samt verne eksisterende parsell- og skolehager. En andel av disse bør øremerkes frivillige og sosiale prosjekter. Også barnehager bør kunne ha tilgang på parselhager.
- Verne Geitmyra for bruk som skolehage.
- Jobbe for utvidelse av ByBi-prosjektet i bydelen.
- Redusere bruken av veisalt i bydelen.
- Bedre flomsikring og økt biologisk mangfold gjennom gjenåpning av elver og bekker, åpen overvannsdistribusjon og grønne tak.
- Videreføre og styrke ordningen med Grønne midler etter modell fra bydel Sagene som vil kunne bidra til framtidsrettet, grønn virksomhet og økt lokalt miljø engasjement
- Etablere dugnadskalender for rydding av parker, strender, vedlikehold av stier osv og tilrettelegging for nødvendig utstyr og materialer for bydelens beboere.

4. Barn og unge

En bydel som er god å vokse opp i, er en god bydel for alle. Bydelene er blitt tillagt ansvar for bl. a. barnehager, SFO og barnevern. I kampen om begrensede midler vil Miljøpartiet De Grønne prioritere et godt tilbud av barnehager, fritidsklubber og - aktiviteter og god og lett tilgang på helsetjenester for bant og unge.

Vi vil også at barna skal ta uterommet tilbake og kunne komme trygt til og fra skole og fritidsaktiviteter på egen hånd. Tilgang til natur og trygge uteområder der de bor, stimulerer barn til å være aktive.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- Arbeide for at det etableres flere barnehager uten at dette går på bekostning av grøntareal.
- Tilrettelegge for at alle barn blir kjent med natur, kulturlandskap og friluftslivsmuligheter i eget nærmiljø for eksempel gjennom ansettelse av utepedagog og etablering av friluft- og naturbarnehager i nære markaområder.
- Bidra til økt pedagogdekning i barnehagen gjennom å tilby muligheter til å ta utdanning under arbeid og ansette flere pedagoger.
- Ungdomstilbudet i bydelen må styrkes og utvides. Det bør lokaliseres i nærheten av der ungdom oppholder seg, og samlokaliseres med andre tjenester ungdom kan ha nytte av.
- Jobbe for at fritidsklubbene får mer penger til nytt utstyr for å øke aktiviteten. Klubbene skal være ungdomsstyrt.
- Styrke skolehelsetjenesten og det forebyggende ungdomsarbeidet. Alle skoler bør ha helsepersonell tilgjengelig minst én dag i uka. Psykologtjeneste bør være knyttet til helsestasjon for ungdom.
- Samarbeide med "Pøbelprosjektet" og andre lignende initiativer for å få vanskeligstilte ungdom ut i arbeidslivet. Unge mennesker utenfor arbeid skal ha et dagtilbud hvor de kan få arbeidserfaring, oppleve ansvar og bidra til et positivt og inkluderende nærmiljø.
- Jobbe for at bystyret sikrer barnevernet i sentrum og får de økonomiske midlene de trenger.
- Styrke helsestasjonens oppfølging av småbarn og foreldre gjennom flere kontroller og å etablere egne tilbud for menn i permisjon.
- Sikre Lekern som tilbud til bydelens barn og unge. Ruste opp bygningene og sikre

uteområdet for allmennheten. På sikt må mer varige løsninger etableres, f.eks. et utvidet ungdomstilbud ved Fagerborg skole.

- Fullføre utviklinga av Lille Bislett med bla isflate om vinteren.

5. Helse og Omsorg

Vi vil også prioritere ressurser og tiltak for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Vi mener at eldre og pleietrengende bør kunne velge hvor de vil bo og hva slags hjelp de vil ha. Samfunnet må stille til rådighet et bredt spekter av tilbud. Besøks- og støttekontaktordninger bør utvikles til å bli en ordinær del av eldreomsorgen med vanlige lønns- og arbeidsvilkår. Mange friske eldre og andre som i dag er utenfor det vanlige yrkeslivet vil selv kunne gjøre godt arbeid for økt aktivitet og trivsel på denne måten.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- Få flere Omsorg+ boliger i bydelen, samt videreføre støtten til bydelens eldresentre.
- Ta i bruk velferdsteknologi som gjør det mulig å tilby omsorg i egne hjem. Arbeidet med "hjelp-til-selvhjelp" skal styrkes.
- Sertifisere bydelens omsorgshjem med «Livsglede for eldre»-sertifisering.
- Styrke kontakten på tvers av generasjoner, f.eks. gjennom en sommerjobbgaranti hvor ungdom inviteres til å planlegge og gjennomføre aktiviteter ved sykehjem eller institusjoner i sommerferien etter modell fra Inderøy kommune i Nord Trøndelag.
- Gjøre hjemmetjenestene bedre. Den enkelte bruker må få færrest mulig ansatte å forholde seg til og den enkelte bruker sammen med den ansatte skal kunne bestemme hva som skal gjøres innenfor den tildelte tidsramme.
- Sikre at helsepersonell ved institusjoner i bydelen har gode norskkunnskaper og tilgang til kvalifiserte tolketjenester
- Styrke det psykiske helseverntilbudet.
- Bedre rusomsorgen i bydelen. Bydel St. Hanshaugen skal være en pådriver overfor bystyret for å styrke kommunens rusomsorgstjenester, inkludert styrking av sprøyteromstilbudet.
- Oppfordre hunde- og katteeiere til å ID-merke dyrene sine, gjerne også at de ha telefonnummer på halsbåndet, for å bidra til færre bortkomne og hjelpeløse kjæledyr

6. Levende lokalsamfunn

Omstillingen til et bærekraftig samfunn skjer på mange nivåer, men for de aller fleste av oss er det på lokalt nivå, der vi lever og bor, at vi kan omsette ideer og politiske planer til konkret handling. Velfungerende lokalsamfunn er trygghetsskapende, øker trivselen og kan bidra til bedre helse. Felles møteplasser gir større åpenhet og kjennskap til folk i nærmiljøet. Videre kan økt tilhørighet bidra til at flere engasjerer seg i frivillig arbeid og tar ansvar for området som de bor i.

På bakgrunn av dette vil Miljøpartiet De Grønne støtte tiltak som bidrar til å styrke urbane lokalsamfunn som verdsetter trivsel, mangfold og kreativitet, og som vil bidra til en tryggere, varmere og mer klima- og miljøvennlig bydel.

Et levende demokrati er en av grunnpilarene i grønn politikk. Miljøpartiet De Grønne ønsker et deltakende demokrati, der alle individer og grupper settes i stand til og ser nytten av å engasjere seg for sin egen og fellesskapets framtid. Borgere skal bli oppfordret til, samt ha mulighet til å si sin mening.

Miljøpartiet De Grønne vil at menneskets skaperkraft og engasjement skal utgjøre drivkraften i

økonomien. Vi ønsker å gi et mangfold av små, lokalbaserte bedrifter, entreprenører og samvirkeforetak bedre vilkår.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- Sikre et mangfold av frivillige og offentlige kulturaktiviteter rettet mot ungdom med korps, kor, amatørteater og -spill o.l, f.eks. ved å etablere flere øvingslokaler.
- Videreutvikle parken St. Hanshaugen som grønn lunge og kulturarena. Se på ny bruk av Tårnhuset og vannspeilet, samt muligheter for oppgradering av restauranten.
- Jobbe for at det etableres lokalbibliotek.
- Styrke svømmetilbudet i bydelen, og jobbe opp mot bystyret slik at det etableres en idrettshall og en svømmehall i bydelen.
- Legge bedre til rette for at gatekulturelle uttrykk får sin rettmessige plass i den allmenne kultursatsingen. Midlertidige prosjekter må bli en mer integrert del av den offentlige støtten.
- Tilrettelegge og støtte opp om ulike typer bydelsfestivaler, som Haugenfestivalen, og stille offentlige områder og lokaler til gunstig disposisjon for konserter og festivaler.
- Bygge en tydeligere bydelsidentitet, både gjennom lokale arrangementer, og med aktivitet i sosiale medier.
- Støtte folkelig engasjement, grasrot- og innbyggerinitiativ og tilrettelegge aktivt for brukermedvirkning i alle viktige saker.
- Styrke lokal handel og næring og motarbeide etablering av kjedebutikker, bilbasert handel, gjennom f.eks. regulering av utleiepriser som mulige virkemidler
- Styrke lokal medbestemmelsesrett og sikre at bydelens innbyggere og folkevalgte blir tidlig involvert i utforming av planer for byutvikling og utbygging lokalt.
- Fremme sosialt entreprenørskap i bydelen.
- Etablere bilfrie handledager i gater, slik som f.eks. i Bogstadveien, og benytte helgestenging av bydelens handlegater for å styrke lokalt næringsliv.

7. Bydelen som arbeidsgiver

Bydel St. Hanshaugen er en stor organisasjon og en viktig arbeidsgiver. Som forbruker og innkjøper har bydelen et etisk ansvar og markedsrett. Bydelen har også et viktig ansvar overfor sine mange ansatte og for hvordan bydelen tilrettelegger for sysselsetting lokalt.

Miljøpartiet De Grønne på St. Hanshaugen vil:

- Fairtrade-sertifisere bydelen og bydelens tjenester.
- Etablere innkjøpsordninger for bydelens tjenester og varer som i størst mulig grad velger lokale aktører, kortreiste varer, økologisk og fairtrade.
- Innføre kjøttfri mandag og styrke det veganske tilbudet ved bydelens tjenester, som offentlige kantiner, skoler og barnehager.
- Bydelen skal gå foran ved at bydeles ansatte og tjenester bruker el-sykler, kollektivtransport og el-biler.
- Jobbe for at grunnleggende velferdstjenester er i offentlig eller ikke-kommersiell regi.
- Jobbe for at kommunene det i større grad bygges opp egne tjenester framfor å kjøpe fra eksterne kommersielle tilbydere. Dette gjelder spesielt parkdrift.
- Ta initiativ til at bydelen søker samarbeid med andre bydeler om oppbygging av tjenester som det ikke er økonomisk- eller faglig forsvarlig å drifte alene.
- Igangsette incentiver som senker risikoen for gründere å satse nytt, som grønne støtteordninger, næringsfond, samlokalisering, kommunal oppfølging og veiledning for nye bedrifter.

- Fremme sosialt entreprenørskap i bydelen.
- Fremme små, uavhengige butikker framfor storkiosker, kjedebutikker o.l.
- Synliggjøre bydelens folkevalgte og informere om bydelens arbeid.
- Åpne for stemmerett til 16-åringer i bydelen ved lokalvalg.
- Sette opp flere stativer for ikke-kommersiell plakatoppklistering.

Kilder

- MDGs Oslo-program: <http://oslo.mdg.no/2015/03/18/her-er-det-nye-oslo-programmet/>
- MDGs Samarbeidserklæring på St. Hanshaugen: <http://sthanshaugen.mdg.no/politikk-2011-2015/>
- Bydel St. Hanshaugens miljø og klimahandlingsplan: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20St.%20Hanshaugen/Dokumenter%20og%20planer%20Bydel%20St.%20Hanshaugen/Milj%C3%B8-%20og%20klimahandlingsplanen%202012-2015%20Tiltaksdel.pdf>
- Vedlegg til Bydel St. Hanshaugens miljø og klimahandlingsplan: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20St.%20Hanshaugen/Dokumenter%20og%20planer%20Bydel%20St.%20Hanshaugen/Vedlegg%20Milj%C3%B8-%20og%20klimahandlingsplanen.pdf>
- Strategisk plan bydel STH 2012-2015: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20St.%20Hanshaugen/Dokumenter%20og%20planer%20Bydel%20St.%20Hanshaugen/Strategisk%20oplan%20Bydel%20St.%20Hanshaugen%202012-2015.pdf>
- Bydel STH, vedtat budsjett 2015: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20St.%20Hanshaugen/Dokumenter%20og%20planer%20Bydel%20St.%20Hanshaugen/Vedtatt%20budsjett%202015%20-%20med%20%C3%B8konomiplan%202015-2018%20Bydel%20St.%20Hanshaugen.pdf>
- Årsberetning 2014: <https://drive.google.com/open?id=0BzROPuNmWkyVmRmZzQzOkpaOG04ejVtYUQoOHFSMUVNdoxF&authuser=0>
- Reglement for bydelene (med merknader) [http://www.pangstart.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20vestre%20aker%20\(BVA\)/Internett%20\(BVA\)/Dokumenter/politikk/Reglement%20for%20bydelene%2030012008.pdf](http://www.pangstart.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20vestre%20aker%20(BVA)/Internett%20(BVA)/Dokumenter/politikk/Reglement%20for%20bydelene%2030012008.pdf)